

III. En ce qui concerne l'article V.

1. Vu que l'article V de ce Traité accorde aux produits du sol et de l'industrie des pays respectifs le traitement de la nation la plus favorisée, les Hautes Parties Contractantes constatent que l'établissement par l'une d'elles pour cause de dépréciation du change, de surtaxe ou de coefficients de majoration de droits d'entrée, frappant les produits du sol et de l'industrie de l'autre, serait contraire à l'esprit du présent Traité.

2. Il est bien entendu que les restrictions ou prohibitions de caractère économique ne seront maintenues que pour le temps et dans la mesure rendus indispensables par les conditions économiques y relatives.

IV. En ce qui concerne les articles V et VI.

Il est entendu que les dispositions des articles V et VI ne s'appliquent pas aux produits du sol et de l'industrie originaires du territoire douanier de l'une des Hautes Parties Contractantes s'ils ont été dédouanés dans un État tiers.

V. En ce qui concerne l'article IX.

Il est entendu que les dispositions de cet article ne se rapportent pas aux citoyens et au territoire de la Ville Libre de Dantzig.

VI. En ce qui concerne l'article X.

Les dispositions du présent Traité ne seront pas interprétées comme touchant d'une manière quelconque aux droits et obligations acquis de chacune des Hautes Parties Contractantes en ce qui concerne le transit d'armes et munitions ainsi que d'équipement et matériel militaires.

VII. En ce qui concerne l'article XI.

1. Aussi longtemps que la frontière entre la Pologne et un des pays limitrophes restera pour une raison quelconque fermée aux voyageurs ou aux marchandises de la Pologne ou du pays limitrophe en question, le Gouvernement Polonais ne sera pas considéré comme tenu d'accorder aux Pays-Bas sur la frontière dudit pays les facilités prévues par l'article XI.

2. Les dispositions concernant la communication par chemin de fer avec un État tiers ne seront appliquées qu'au cas où une convention sur la communication directe par chemin de fer aura été conclue avec cet État.

VIII. En ce qui concerne les articles XI—XVII.

1. Les entreprises d'émigration autorisées dans l'un des Pays respectifs bénéficieront sous tous les rapports dans le territoire de l'autre Pays des mêmes droits, privilèges, immunités et exceptions que les entreprises similaires du pays le plus favorisé. Il est entendu toutefois qu'aucune des Parties Contractantes ne pourra invoquer le principe de la nation la plus favorisée pour prétendre dans l'acte de concession à la désignation d'un port spécial pour l'embarquement des émigrants.

2. En ce qui concerne le cabotage maritime et fluvial les Hautes Parties Contractantes s'accordent réciproquement le traitement de la nation la plus favorisée, le Gouvernement Néerlandais se réservant toutefois le droit de cabotage aux Indes Néerlandaises, Surinam et Curaçao.

3. Il est entendu que les dispositions de l'article XVI ne dérogent en rien aux conventions internationales en ce qui concerne le sauvetage et le secours.

IX. En ce qui concerne l'article XIV.

Il est également entendu que les dispositions de l'article XIV ne dérogent en rien aux droits des Gouvernements Néerlandais et Polonais d'exiger le paiement des licences prescrites par les dispositions légales concernant le commerce d'armes à feu.

(get.) D. VAN ASBECK.

(get.) MAURICE ZAMOYSKI.

(get.) JÓZEF KIEDRÓN.

218. 3.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Hoewel met de gebieden, die thans de Republiek Polen vormen, stellig reeds voor den oorlog economische betrekkingen hebben bestaan, is de beteekenis en de omvang dier betrekkingen niet met eenige zekerheid onder cijfers te brengen, omdat geen afzonderlijke statistieken van die gebieden beschikbaar zijn. Ten aanzien van het als onafhankelijke Staat herstelde Polen bestaan zulke statistieken wel, ook van Nederlandsche zijde.

De Nederlandsche statistieken wijzen uit, dat zich reeds zeer spoedig na den oorlog geregelde en belangrijke Nederlandsch-Poolsche handelsbetrekkingen hebben ontwikkeld. In de jaren 1920, 1921, 1922 en 1923 voerde Nederland naar Polen uit resp. voor 6,9, 2,9, 3,1 en 3,5 miljoen gulden en in de eerste 5 maanden van 1924 voor 1,4 miljoen. De invoer uit Polen in Nederland bedroeg resp. 1,5, 4,3, 7,1, 9,4, 9,3 miljoen. De invoer ten onzent overtreft dus den uitvoer en is sterk stijgend. De statistieken, den invoer betreffende, omvatten tot dusver elk jaar nieuwe artikelen.

Reeds spoedig deed zich over en weer behoefte gevoelen aan eene overeenkomst tusschen beide landen, waarbij niet alleen de handelsbetrekkingen op eene vaste basis zouden worden geregeld, maar waarbij tevens een waarborg zou worden gegeven tegen achterstelling van den handel tusschen Nederland en Polen onderling met dien tusschen Nederland resp. Polen eenerzijds en eenig land anderzijds.

Ten einde aan die door handel en scheepvaart gevoelde behoefte te gemoet te komen, hebben beide Regeeringen reeds geruimen tijd geleden, toen de Poolsche Regeering een aanvang maakte met eene regeling der Poolsche handelsbetrekkingen, besprekingen geopend om te geraken tot het sluiten van eene overeenkomst als hierboven bedoeld. Deze besprekingen, die in verband met de vele punten, welke regeling behoeften, uiteraard geruimen tijd hebben geduurd, hebben er ten slotte toe geleid, dat overeenstemming werd verkregen over den tekst van het den 30sten Mei 1924 te Warschau gesloten verdrag, waarvan thans goedkeuring wordt gevraagd.

Het verdrag heeft in het algemeen de strekking om aan de belangen der onderdanen en der instellingen van handel, nijverheid en scheepvaart — en aan de onderdanen en hun instellingen zelve — in beide landen over en weer eene behandeling te verzekeren, deels gelijk aan die, welke de eigen onderdanen en de nationale instellingen van handel, nijverheid en scheepvaart genieten, deels gelijk aan die, welke aan de onderdanen en instellingen van de meestbegunstigde natie wordt toegekend.

De kern van het verdrag ligt in de artikelen, betreffende de behandeling van goederen (artt. IV—VII) en van de scheepvaart (artt. XII—XVI). Deze artikelen worden voorafgegaan door een tweetal artikelen de onderdanen rakende (artt. I en II) en door een artikel over vennootschappen (art. III). De artikelen VIII, X en XI bestrijken hetzelfde terrein, maar zijn van gemengden aard. Artikel IX betreft alleen arbeiders. Voor de 5 overige artikelen moge naar het artikelsgewijze overzicht verwezen worden.

Zowel in de oudere als in de nieuwere handelsovereenkomsten plegen uitzonderingen op de meestbegunstiging voor te komen. In het algemeen hebben die uitzonderingen betrekking op bepaalde gebieden (grensstreken, toluniën, koloniën, enz.). Er is na den oorlog een streven — zij het niet van Nederlandsche zijde — om de uitzonderingen uit te breiden. In het hiernevens aangeboden verdrag zijn de uitzonderingen tot zeer enge grenzen beperkt.

De artikelen I en II van het verdrag regelen de positie en de rechten van de wederzijdsche onderdanen. Deels verleenen zij zonder meer rechten, bevoegdheden en vrijstellingen, deels verzekeren zij eene behandeling op den voet van meestbegunstigde natie, deels ook stellen zij de wederzijdsche onderdanen gelijk met de nationalen.

De beide Regeeringen hebben bij notawisseling, welke in afschrift bij deze Memorie van Toelichting is gevoegd, nog uitdrukkelijk hare bedoeling geconstateerd, dat de bepalingen van het verdrag niets beslissen omtrent de toelating van vreemdelingen in de beide landen, noch omtrent het geval van hunne uitzetting, terwijl beide partijen eveneens geheel vrij blijven in de verleening of weigering van visa of de verlenging daarvan.

De positie en de rechten van de naamlooze en andere vennootschappen zijn, gelijk reeds opgemerkt, geregeld in artikel III, dat geheel op dezelfde leest is geschoeid als de vorige artikelen met dien verstande, dat de behandeling op voet van nationalen er geen rol in speelt.

In artikel IV komen beide partijen overeen, dat zij elkander eveneens op den voet van meestbegunstigde natie zullen behandelen voor alles wat betreft de heffing ten bate van openbare lichamen van rechten op de voortbrenging of het verbruik van eenig artikel.

Artikel V waarborgt aan de artikelen, herkomstig van het grondgebied van het Koninkrijk, bij invoer in Polen eene behandeling op den voet der meestbegunstigde natie, welke door Nederland evenzoo toegekend wordt voor het verkeer in omgekeerde richting. Alinea 3 is in dit verband van beteekenis, omdat het in dit bijzondere geval (hierna zal nog op een tweede geval gewezen worden) den nadruk er op legt, dat de meestbegunstiging onvoorwaardelijk en onmiddellijk is. Alinea 4 vermeldt eenige uitzonderingen op de toepassing van het hier gehuldigde beginsel, welke evenwel voor den Nederlandschen handel van ondergeschikt belang zijn. Uitzonderingen van dezen aard komen, gelijk boven reeds werd opgemerkt, van oudsher in de handelsverdragen voor.

Met het oog op de toepassing in de praktijk van de bepalingen van artikel V kwam het — met het oog op de mogelijkheid, dat eene der verdragsluitende partijen in de toekomst ooit ten nadeele van derden mocht willen differentieren — gewenscht voor, in artikel VI de bevoegdheid van partijen vast te leggen om desgewenscht overlegging van certificaten van oorsprong te vorderen en te dien aanzien regelingen te treffen.

De behandeling van handelsmonsters is voor den handel vaak van veel belang, zoodat het raadzaam werd geacht, op het voetspoor van oudere verdragen daarvoor speciale regelen vast te stellen. Dit geschiedde in artikel VII, terwijl in artikel VIII de positie alsmede de rechten en verplichtingen van handelsreizigers worden omschreven. Deze bepalingen kunnen zeer bijdragen tot het vergemakkelijken van de wederzijdsche handelsbetrekkingen.

In artikel IX komen voorts partijen overeen, aan de onderdanen, die als werkman in het land der andere partij vertoeven, eene behandeling toe te kennen gelijk aan die, welke de eigen onderdanen genieten voor alles wat betreft de uitoefening van hun vak, alsmede ten aanzien van de sociale verzekering. Aangezien de Poolsche Regeering op inlassching er van veel prijs stelde en het artikel zelf bij de Nederlandsche Regeering geen bedenking ontmoette, heeft deze gemeend, zich niet tegen den wensch van de Poolsche Regeering te moeten verzetten.

Naast in- en uitvoer is doorvoer uit den aard der zaak van veel belang. Nederland is ten opzichte van Polen in vele gevallen doorvoerland en Polen kan dat in de toekomst voor Nederland in belangrijke mate worden. Een artikel met betrekking tot dien doorvoer mocht dus niet ontbreken.

In artikel X verbinden partijen zich, daarom elkander wederkeerig vrijheid van doorvoer te verleenen voor wat betreft personen en hunne bagage, koopwaren, postzendingen, vaartuigen, wagons, rijtuigen en andere transportmiddelen en elkander te dien aanzien behandeling op voet van meestbegunstiging te waarborgen.

In overeenstemming met de practijk zijn in de alinea's 3 en 4 van het artikel eenige uitzonderingen opgenomen op het in de eerste alinea neergelegde beginsel van vrijheid van doorvoer. Deze uitzonderingen bedoelen geenszins, aan de behandeling op den voet van de meestbegunstigde natie afbreuk te doen.

Ten aanzien van het transport van personen en hunne bagage, evenals van koopwaren van de eene partij op en door het grondgebied van de andere partij, bevat voorts art. XI in alinea 1 bepalingen, welke bedoelen achterstelling van deze transporten bij die van het eigen land of van eenig ander land te voorkomen. Ook hier dus behandeling op voet van meestbegunstiging of op voet van nationalen, naar gelang het eerste of het tweede het gunstigste is. Alinea 2 bevat wederom enkele uitzonderingen, welke geen rechtvaardiging behoeven.

Beide partijen zijn voorts overeengekomen, de wederzijdsche scheepvaart in het algemeen gelijk te stellen met de eigen scheepvaart. De artikelen XII, XIII, XIV, XV, XVI, welke de noodige bepalingen voor de behandeling van de scheepvaart bevatten, zijn op dit beginsel gebaseerd. De meestbegunstiging komt in enkele bepalingen aanvullingswijze voor. De aandacht zij in het bijzonder gevestigd op alinea 3 van artikel XII. De eerste zin dier alinea stempelt wederom de meestbegunstiging nadrukkelijk tot eene onvoorwaardelijke (en onmiddellijke), terwijl de tweede zin, voor wat het geheele artikel betreft, de nationale vischvangst uitschakelt, wat in de verhouding tusschen Nederland en Polen wel geen ernstige bedenking zal ontmoeten. Er scheen geen voldoende reden voor de Nederlandsche Regeering het verzoek der Poolsche Regeering tot opnemng dezer bepaling te weigeren.

Aanvullende strekking heeft de eerste alinea van artikel XVII. Partijen komen overeen, elkander, voor wat betreft de formaliteiten, noodig in verband met de toepassing van de bepalingen van dit verdrag, over en weer te zullen behandelen op den voet van meestbegunstiging. Interpretatief is de tweede alinea, die eene wellicht ietwat overbodige bepaling bevat, welke echter aan de meestbegunstiging, blijkens haar zeer duidelijke bewoordingen dienaangaande, geen afbreuk doet.

De behandeling op voet van meestbegunstiging kennen partijen elkander in artikel XVIII voorts ook toe ten aanzien van den consulaire dienst.

In artikel XIX is vastgelegd, dat de bepalingen van het verdrag ook van toepassing zullen zijn op Nederlandsch-Indië, Suriname, Curaçao, terwijl artikel XX de gelegenheid opent, ook de Vrije Stad Danzig tot het verdrag te doen toetreden.

De tweede alinea van dit artikel doelt op de verplichtingen, welke Polen volgens de bestaande verdragen voor de Vrije Stad Danzig op zich kan nemen, zonder haar daarin te kennen.

Bij dit artikel moge vervolgens worden aangeteekend, dat de Poolsche Regeering bij nota van 2 Juni jl., N°. D, IX, 3248, heeft verklaard, dat de Vrije Stad Danzig mede partij is geworden bij het onderhavige verdrag.

Aan het verdrag is toegevoegd een slotprotocol, waarbij in paragraaf 1 regelen worden vastgelegd voor de berechting van geschillen, welke uit de overeenkomst mochten

voortvloeiën. Behalve deze op zich zelf staande bepaling bevat het protocol een aantal bepalingen van interpretatieve en limitatieve aard, betrekking hebbende op verschillende artikelen van het verdrag.

Paragraaf III heeft betrekking op artikel V van het verdrag en verklaart in alinea 1 nog eens uitdrukkelijk, dat het opleggen van toeslagen of vermenigvuldigingscoëfficiënten op de invoerrechten, welke in het eene land van de producten van het andere land worden geheven, in strijd zou zijn met den geest van het verdrag. Zoowel deze alinea als wat in de tweede alinea gezegd wordt omtrent de handhaving van invoerbepalingen en invoerverboden is in hoofdzaak van belang voor zooveel het duidelijk doet uitkomen door welken geest partijen over en weer bezielde zijn.

Eene uitzondering van ondergeschikt belang op de artikelen V en VI van het verdrag is vervat in paragraaf IV. De uitzondering is over en weer noodig om te voorkomen, dat de betrokken bepalingen bij hare toepassing redelijke grenzen in ongewenschten zin zouden kunnen overschrijden.

De paragrafen V en VII bevatten bepalingen, die op verzoek van Polen werden opgenomen, de paragrafen VI en IX bevatten regelen voor den doorvoer en den handel in vuurwapenen en munitie. Geen dezer paragrafen tast de beginselen van het verdrag aan.

Als aanvulling op artikel XI van het verdrag, betreffende de behandeling van het transport van personen en hunne bagage, en op de artikelen XII—XVIII, betreffende de scheepvaart, worden in paragraaf VIII van het protocol ondernemingen van de eene partij, die zich in het andere land met het vervoer van landverhuizers bezighouden, gelijkgesteld met soortgelijke ondernemingen van het land, hetwelk te dien opzichte als de meestbegunstigde natie wordt behandeld. Op deze bepaling kan geen beroep worden gedaan ten aanzien van de aanwijzing in de concessie-akte van eene bepaalde haven voor de inscheeping van landverhuizers.

Voorts bevat paragraaf VIII bepalingen betreffende de behandeling op voet van meestbegunstiging van de kustvaart.

De strekking der bepaling is deze, dat voor zooveel aan eene derde natie de kustvaart mocht worden toegestaan, deze ook aan de wederpartij zal worden toegestaan. Nederland heeft zich echter voor wat betreft de kustvaart in Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao zijne rechten voorbehouden.

Mede wordt in voormelde paragraaf vastgelegd, dat op internationale overeenkomsten nopens redding van en hulpverlening aan schipbreukelingen door de bepalingen van artikel XVI van het verdrag geen inbreuk wordt gemaakt. Ook dit laat uit den aard der zaak de beginselen van het verdrag onaangetast.

Het verdrag is gesloten in de Fransche taal. Eene vertaling van het verdrag en van het daarbij behoorende protocol wordt hiernevens overgelegd.

Tevens wordt hierbij overgelegd een model voor eene legitimatiekaart voor handelsreizigers, welk model, in verband met de bepalingen van artikel VIII, al. 2, van het verdrag, door beide partijen is aanvaard.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
VAN KARNEBEEK.

De Minister van Justitie,
HEEMSKERK.

*De Minister van Binnenlandsche Zaken
en Landbouw,*
CH. RUYSS DE BEERENBROUCK.

De Minister van Financiën,
H. COLIJN.

De Minister van Oorlog,
VAN DIJK.

De Minister van Waterstaat,
G. J. VAN SWAAY.

*De Minister van Arbeid, Handel
en Nijverheid,*
AALBERSE.

De Minister van Koloniën,
DE GRAAFF.

Verdrag van Handel en Scheepvaart tusschen Nederland en Polen.

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden eenerzijds en de President der Poolsche Republiek anderzijds, getijdelijk beziel met den wensch de handelsbetrekkingen tusschen beide landen te bevorderen en te doen toenemen, hebben besloten een Verdrag van Handel en Scheepvaart te sluiten en hebben te dien einde tot hunne gevolmachtigden benoemd te weten:

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden:

den Heer D. Baron VAN ASBECK, Hoogst Derzelve Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister bij de Poolsche Republiek.

De President der Poolsche Republiek:

den Heer MAURICE ZAMOYSKI, Minister van Buitenlandsche Zaken, en

den Heer JÓZEF KIEDRÓN, Minister van Nijverheid en Handel,

die na elkander hunne, in goeden en behoorlijken vorm bevonden, volmachten te hebben medegedeeld, tot overeenstemming zijn gekomen nopens de volgende artikelen:

Artikel I.

De onderdanen van de eene Hooge Verdragsluitende Partij, die gevestigd zijn op het grondgebied der andere Partij of die daar tijdelijk verblijf houden, zullen voor wat betreft de vestiging en de uitoefening van den handel en de nijverheid op het grondgebied der andere Partij, dezelfde rechten, voorrechten, vrijdommen, gunsten en vrijstellingen genieten als de onderdanen van de meestbegunstigde natie.

Artikel II.

1. De onderdanen van elk der verdragsluitende Partijen zullen op het grondgebied der andere Partij ten aanzien van hunne rechtspositie, hunne roerende en onroerende goederen, hunne rechten en belangen, dezelfde behandeling ondervinden als die, welke is toegestaan of zal worden toegestaan aan de onderdanen van de meestbegunstigde natie.

2. Het zal hun vrijstaan hunne zaken op het grondgebied der andere Partij te regelen, hetzij persoonlijk, hetzij door een tusschenpersoon hunner eigen keuze, en zij zullen, mits zij zich gedragen naar de wetten des lands, het recht hebben om in rechten op te treden en vrijen toegang hebben tot de autoriteiten. Zij zullen alle rechten en vrijdommen genieten, welke aan de eigen onderdanen toekomen en zij zullen, evenals deze, de bevoegdheid hebben voor de bescherming hunner belangen gebruik te maken van de diensten van advocaten en gevolmachtigden, door hen zelf gekozen.

3. Zij zullen voor de uitoefening van hunnen handel of hunne nijverheid op het grondgebied der andere Partij geene andere of hoogere belastingen, heffingen, rechten of lasten, onder welke benaming ook, behoeven te betalen, dan die, welke worden of zullen worden geheven van de eigen onderdanen.

4. Zij zullen zijn vrijgesteld van de verplichting tot deelneming aan gedwongen leeningen of tot het bijdragen in gedwongen nationale heffingen, welke voor oorlogsdoel-einden of ten gevolge van buitengewone omstandigheden mochten worden uitgeschreven of opgelegd.

5. De onderdanen van elke Partij zullen op het grondgebied van de andere zijn vrijgesteld van iederen verplichten, persoonlijken, militairen dienst en van iedere verplichte openbare functie van administratieven of gerechtelijken aard, behoudens in zaken, voogdijschap betreffende, alsmede van elke belasting, hetzij in geld, hetzij in natura, opgelegd in de plaats van den verplichten persoonlijken dienst. Zij zullen, zoowel in tijd van vrede als in tijd van oorlog, slechts in dezelfde mate en op dezelfde grondslagen als de eigen onderdanen gedwongen worden tot het verleenen van hulp van militairen aard en tot het voldoen aan militaire vorderingen. Zij zullen ten aanzien van de schadeloosstellingen zijn onderworpen aan dezelfde regelingen als de eigen onderdanen.

Artikel III.

1. De naamlooze en andere vennootschappen, die volgens de wetten van een der verdragsluitende Partijen naar den eisch zijn opgericht en die gevestigd zijn op derzelve grondgebied, zullen op het grondgebied van de andere Partij als rechtspersoon worden erkend, mits zij geen ongeoorloofd of in strijd met de goede zeden zijnde doel beoogen en zullen, zoo zij de wetten en reglementen in acht nemen, vrijen en gereeden toegang tot de rechtbanken hebben, hetzij om eene vordering in te stellen, hetzij om zich te verweren.

2. De aldus erkende naamlooze en andere vennootschappen van iedere Partij zullen zich, mits zij zich onderwerpen aan de wetten van de andere Partij, kunnen vestigen op het grondgebied dezer laatste, daar filialen en bijkantoren kunnen oprichten en daar haren handel en hare nijverheid kunnen uitoefenen, met uitzondering evenwel van de vennootschappen, die uit hoofde van haar karakter van instellingen te algemeenen nutte, zooals verzekeringsmaatschappijen en financieele instellingen, mochten zijn onderworpen aan bijzondere, op alle landen gelijkelijk van toepassing zijnde beperkende bepalingen.

3. Deze vennootschappen, eenmaal toegelaten overeenkomstig de wetten en voorschriften, die op het grondgebied van het betrokken land van kracht zijn of zullen worden,

Goedkeuring van het op 30 Mei 1924 te Warschau tusschen Nederland en Polen gesloten handelsverdrag.

zullen niet zijn onderworpen aan andere of hogere heffingen, belastingen, of in het algemeen fiscale lasten, welke deze ook mogen zijn, dan die, opgelegd aan de vennootschappen van een derden staat, welken ook.

4. Zij zullen zijn vrijgesteld van verplichting tot deelneming aan gedwongen leeningen of tot het bijdragen in gedwongen nationale heffingen, die voor oorlogsdoeleinden en tengevolge van buitengewone omstandigheden mochten worden uitgeschreven of opgelegd.

5. Belastingen zullen slechts mogen worden geheven van dat gedeelte van het vennootschappelijk vermogen, hetwelk zich werkelijk bevindt in het land, waar de belastingen, heffingen of lasten worden geheven of opgelegd en slechts wegens de zaken, die daar te lande zijn gedaan.

Artikel IV.

De binnenlandsche rechten en belastingen, geheven voor rekening van den Staat, de provinciën, gemeenten of openbare instellingen, welke op het gebied van een der verdragsluitende Partijen drukken of zullen komen te drukken op de voortbrenging of de bereiding van koopwaren of op het verbruik van een artikel, zullen de producten, koopwaren of artikelen der andere Partij niet zwaarder mogen treffen dan de producten, koopwaren of artikelen van dezelfde soort van de meestbegunstigde natie.

Artikel V.

Alle voortbrengselen van den bodem of de nijverheid, herkomstig van het tolgebied van een der verdragsluitende Partijen, die zullen worden ingevoerd in het tolgebied der andere Partij en bestemd zijn, hetzij voor verbruik, hetzij voor opslag in entrepôt, hetzij voor wederuitvoer, hetzij voor doorvoer, zullen zoolang dit verdrag van kracht is, onderworpen worden aan de behandeling, welke is of zal worden toegestaan aan de meestbegunstigde natie en bepaaldelijk zullen zij in geen enkel geval mogen worden onderworpen aan rechten, coëfficiënten, buitengewone heffingen, toelagen of andere belastingen, hooger dan die, welke de voortbrengselen of de koopwaren van de meestbegunstigde natie treffen of zullen treffen.

2. De uitvoeren, met bestemming naar het land van een der Partijen, zullen door de andere Partij niet worden bezwaard met andere of hogere rechten of heffingen dan die, welke van toepassing zijn op de uitvoeren van gelijksoortige artikelen naar het land, hetwelk te dien opzichte als het meestbegunstigde wordt behandeld.

3. Elke Partij neemt dus op zich, de andere onmiddellijk en zonder andere voorwaarden in het genot te stellen van iedere gunst, van ieder voorrecht of van iedere vermindering der rechten of heffingen, welke zij bereids heeft toegestaan of in de toekomst mocht toestaan onder de hierbovenvermelde omstandigheden, hetzij voor goed, hetzij tijdelijk, aan een derde natie.

4. De in dit artikel vastgestelde bepalingen zijn niet van toepassing:

a. op de voordeelen, door een der Partijen toegestaan of nader toe te staan in het grensverkeer met de naburige landen;

b. op de speciale gunsten, voortvloeiende uit een tolverbond;

c. op het voorloopige douane-stelsel tusschen de Poolse en Duitse deelen van Opper-Silezië.

Artikel VI.

Teneinde de voordeelen, vastgelegd in bovenstaande bepalingen, voor te behouden aan de producten, afkomstig uit hare onderscheiden landen, zullen de verdragsluitende Partijen bevoegd zijn te eischen, dat de producten en koopwaren op haar grondgebied ingevoerd, vergezeld zijn van een certificaat van oorsprong.

2. De certificaten van oorsprong zullen worden afgegeven, hetzij door de Kamers van Koophandel onder welke de verzender ressorteert, hetzij door eenig ander orgaan of lichaam, goedgekeurd door het land van bestemming. Bedoelde certificaten zullen worden gelegaliseerd door een diplomatiek of consulaire vertegenwoordiger van het land van bestemming.

Artikel VII.

Aan invoerrechten onderworpen goederen, welke als monsters dienst doen, met uitzondering van verboden koopwaren, zullen over en weer worden toegelaten onder tijdelijken vrijdom van invoerrechten, onder voorbehoud, dat de douaneformaliteiten, welke noodig zijn om den volledigen wederuitvoer dier goederen binnen het tijdsverloop van een jaar te verzekeren, worden in acht genomen. De herkenningmerken, welke door de autoriteiten van een der verdragsluitende Partijen op de monsters zijn aangebracht, zullen ter vaststelling van de identiteit dier monsters worden erkend door de autoriteiten der andere Partij, met dien verstande evenwel, dat deze laatsten de bevoegdheid zullen hebben daarnevens de nationale herkenningmerken aan te brengen, in al die gevallen, waarin hun zulks noodzakelijk mocht voorkomen. Het genot van bedoelden vrijdom kan worden ontnomen aan die reizigers en die handelshuizen, welke zich niet volgens de vastgestelde bepalingen gedragen.

Artikel VIII.

1. De handelaren, fabrikanten en andere producenten van een der verdragsluitende Partijen, die door vertoon hunner bijzondere legitimatiekaart, afgegeven door de bevoegde autoriteiten in hun land, bewijzen, dat het hun is toegestaan hunnen handel of hunne nijverheid uit te oefenen, zullen het recht hebben, hetzij persoonlijk, hetzij door in hunnen dienst zijnde reizigers, op het grondgebied der andere Partij aankopen te doen bij handelaren of producenten of in openbare verkooplokalen, zonder een patentbelasting te betalen. Zij zullen ook bestellingen mogen opnemen bij de kooplieden of andere personen, die de betreffende koopwaren voor hun handel of hun nijverheid gebruiken. Zij zullen monsters of modellen met zich mogen voeren. Intusschen behouden Partijen zich het recht voor om hun te verbieden met koopwaren te venten, tenzij zij daartoe toestemming hebben bekomen overeenkomstig de wetgeving van het land waar zij reizen.

2. De Partijen zullen elkander wederkeerig opgeven welke autoriteiten belast zijn met de afgifte van legitimatiekaarten, alsmede naar welke bepalingen de reizigers zich, bij de uitoefening van hunnen handel, hebben te gedragen.

3. Bovenstaande bepalingen zijn niet van toepassing op rondreizende industrieelen, noch op de marskramerij, noch op het opnemen van bestellingen bij personen, die zich noch met nijverheid, noch met handel bezighouden. Iedere partij behoudt zich ten aanzien van hare wetgeving te dier zake volkomen vrijheid voor.

Artikel IX.

De verdragsluitende Partijen verbinden zich de Poolse onderdanen, welke als werklieden in Nederland arbeiden, resp. de Nederlandsche onderdanen, welke als werklieden in Polen arbeiden, wederzijds, voor wat betreft de uitoefening van hun vak en de sociale verzekering, te behandelen op den voet van volstreckte gelijkheid met de nationale werklieden.

Artikel X.

1. De verdragsluitende Partijen verbinden zich elkander wederkeerig vrijen doorvoer toe te staan voor personen, bagage, koopwaren en voorwerpen van allerlei aard, postzendingen, schepen, booten, spoorwagens en rijtuigen of

andere vervoermiddelen, terwijl zij elkander in dit verband de behandeling der meestbegunstigde natie waarborgen.

2. De koopwaren van allerlei soort, welke over het grondgebied van een der Partijen worden doorgevoerd, zullen wederkeerig zijn vrijgesteld van ieder douanerecht, met uitzondering van rechten voor administratie en statistiek.

3. Geen der Partijen zal nochtans gehouden zijn den doorvoer toe te staan van reizigers, aan wie de toegang tot haar grondgebied ontzegd mocht zijn. De doorvoer van koopwaren zal kunnen worden verboden:

a. om redenen van openbare en nationale orde en veiligheid;

b. om redenen van sanitairen aard of als voorzorgsmaatregel tegen ziekten van dieren en planten.

4. De doorvoer van koopwaren, die in een der verdragssluitende Staten het onderwerp van een staatsmonopolie vormen, zal kunnen worden onderworpen aan de contrôle, voorgeschreven door de ter zake geldende bepalingen der nationale wetgeving.

Artikel XI.

1. De personen, bagage en producten, welke op het grondgebied van een der verdragssluitende Partijen ten vervoer worden gebracht, met bestemming naar het grondgebied van de andere Partij, of via dat grondgebied naar een derden Staat, zullen niet minder gunstig worden behandeld, noch ten aanzien van het vervoer, noch ten aanzien van de vrachtprijzen en de, op de zendingen drukkende algemeene belastingen, dan de personen, bagage en producten van het eigen land of van eenig ander land, welk ook, welke op het grondgebied der andere Partij of op dat van een derden Staat ten vervoer zijn gebracht onder dezelfde omstandigheden, voor dezelfde richting en op hetzelfde traject.

2. Bovenstaande bepaling heeft geen betrekking op de tariefsreducties, toegestaan ten behoeve van liefdadigheidswerken of ten bate van het openbaar onderwijs, noch op de reducties, verleend in het geval van een openbare ramp, noch op die, toegestaan aan ambtenaren in openbaren dienst, die voor hunne eigen zaken reizen en evenmin betreft zij het dienstvervoer op de spoorwegen.

3. De Partijen zullen zich beijveren de verbinding tusschen hare landen te vergemakkelijken, hetzij door het instellen van rechtstreeksche vervoerdiensten per spoorweg of ter zee, hetzij door het aangaan eener overeenkomst nopens de rechtstreeksche verbinding per spoor.

Artikel XII.

De schepen en vaartuigen, welke de vlag van een der verdragssluitende Partijen voeren, alsmede hunne ladingen, zullen in de wateren van de andere Partij in alle opzichten dezelfde behandeling genieten als de nationale vaartuigen en hunne ladingen, welke ook de plaats van vertrek of bestemming dier schepen en vaartuigen, en welke ook de plaats van herkomst of bestemming der ladingen zij. Hieruit volgt inzonderheid, dat de schepen en vaartuigen van de eene Partij en hunne ladingen op het gebied van de andere aan geen andere of hogere belastingen of lasten, van welke soort of benaming ook, geheven of te heffen, hetzij ten bate van den Staat, hetzij van de provincies, de gemeenten of eenigerlei, door de Regeering tot de heffing gemachtigde, instelling, onderworpen zullen zijn, dan die, welke van toepassing zullen zijn op de nationale vaartuigen en hunne ladingen.

2. Voor wat betreft de plaatsing van schepen en vaartuigen, het laden en lossen daarvan in de havens, op de reeden en in de dokken, en in het algemeen ten aanzien van alle formaliteiten en bepalingen, welke ook, waaraan koopvaardij-schepen, hunne bemanningen of hunne ladingen kunnen zijn onderworpen, wordt overeengekomen, dat aan de nationale vaartuigen geen enkel voorrecht noch gunst zal worden verleend, welke niet gelijkelijk zal worden verleend

aan de vaartuigen van den anderen Staat, daar het de wil der Partijen is, dat ook te dezen aanzien hare schepen zullen worden behandeld op den voet van volmaakte gelijkheid.

3. Elk voorrecht en iedere vrijstelling, die een der Partijen ten aanzien van een der bovenbedoelde zaken mocht verleenen aan een derde Mogendheid, zal tegelijkertijd en zonder voorbehoud worden toegestaan aan de andere Partij. Nochtans worden van het bepaalde in het onderhavige artikel uitgezonderd de gunsten, die in het eene of het andere der beide landen zijn of in de toekomst mochten worden toegestaan aan de nationale visscherij.

4. Voor wat betreft de vaart op de natuurlijke en kunstmatige binnenlandsche waterwegen, ten aanzien waarvan de schepen en vaartuigen der Partijen en hunne ladingen zullen zijn onderworpen aan dezelfde voorwaarden als de schepen en vaartuigen van de meestbegunstigde natie en derzelver ladingen, zullen de van die schepen en vaartuigen en hunne ladingen te heffen rechten nochtans de heffing, welke op de nationale vaartuigen en hunne ladingen van toepassing is, niet mogen overtreffen.

5. Onverminderd de andere bepalingen van het onderhavige artikel en zonder dat daardoor wijziging wordt gebracht in de bepalingen van al. 1, voor zoover deze de loods-tarieven betreffen, wordt overeengekomen, dat de wetten en reglementen, in ieder land van kracht op de verplichting tot het gebruik van loodsen, op de schepen en vaartuigen van de andere Partij in dezelfde mate van toepassing zullen zijn als op de nationale schepen en vaartuigen.

Artikel XIII.

1. De nationaliteit der schepen en vaartuigen zal over en weder worden erkend, overeenkomstig de documenten en certificaten, door de bevoegde autoriteiten der onderscheiden staten, met inachtneming der wetten en reglementen van ieder land, daartoe afgegeven.

2. De meetbrieven, afgegeven voor de vaartuigen van ieder der twee landen volgens de methode-MOORSOM, zullen over en weer worden erkend volgens regelen, die na de uitwisseling van de op deze aangelegenheid van toepassing zijnde reglementen, nader zullen worden vastgesteld.

Artikel XIV.

De schepen en vaartuigen van een der verdragssluitende Partijen, die een haven van de andere Partij binnenloopen met het eenige doel om hunne lading aan te vullen of een gedeelte daarvan te lossen, zullen met inachtneming van de wetten en reglementen van den betrokken staat, dat deel hunner lading, hetwelk bestemd mocht zijn voor een andere haven en voor een ander land, aan boord kunnen houden en weder uitvoeren, zonder gehouden te zijn daarvoor enig recht of eenige kosten te betalen, met uitzondering van de rechten voor toezicht, welke overigens slechts zullen mogen worden geheven volgens het laagste tarief, vastgesteld voor de nationale scheepvaart of voor die van de meestbegunstigde natie.

Artikel XV.

1. Geheel vrijgesteld van de betaling van alle op de schepen en vaartuigen en op de vaart in de havens van het betrokken land rustende rechten zullen zijn:

a) de schepen en vaartuigen, die in ballast, van waar ook komende, binnengevallen zijn en in ballast weder vertrekken;

b) de schepen en vaartuigen, die varende van een haven van een der beide landen naar een of meerdere havens van hetzelfde land, zullen bewijzen, dat zij bedoelde rechten in den loop van dezelfde reis reeds hebben voldaan in een andere haven van hetzelfde land;

c) de schepen en vaartuigen, die, hetzij vrijwillig, hetzij gedwongen, beladen een haven binnengevallen zijnde, die haven weder verlaten, zonder eenige handelsdaad te hebben verricht.

2. De vrijstelling, waarover de vorige alinea handelt, zal niet van toepassing zijn op de loods-, haven-, sleep- en quarantaine-gelden, noch op alle andere, door de schepen en vaartuigen verschuldigde rechten, welke nationale schepen en vaartuigen, alsmede die van de meestbegunstigde natie in dezelfde omstandigheden hebben te voldoen voor bewezen diensten of wegens in het belang van de scheepvaart getroffen maatregelen.

3. Ingeval van gedwongen oponthoud zullen niet als handelsdaden worden beschouwd de ontscheping en wederinscheping van passagiers en hunne goederen, alsmede van koopwaren, in verband met het herstellen van het schip of vaartuig, de overlading op een ander schip of vaartuig in geval van onzeewaardigheid van het schip of vaartuig, de aankoop van mondvoorraad, noodig voor de voeding van bemanning en passagiers, de verkoop van door averij beschadigde koopwaren, wanneer de douaneadministratie daartoe haar toestemming zal hebben gegeven.

Artikel XVI.

Als een schip of een vaartuig van een der verdragsluitende Partijen gestrand is of schipbreuk heeft geleden in de wateren van den anderen Staat, zullen het schip of vaartuig, zijn passagiers en zijn lading dezelfde gunsten en vrijdommen genieten, als die, welke de wetten en reglementen van het betrokken land in overeenkomstige gevallen toekennen of zullen toekennen aan nationale schepen en vaartuigen of aan die van de meestbegunstigde natie.

Aan den kapitein en aan de bemanning zal, zoowel voor henzelf als ten behoeve van het schip of vaartuig, de passagiers en de lading, in gelijke mate hulp en bijstand worden verleend als aan de eigen onderdanen.

2. Voor wat betreft het bergloon, zal de wetgeving worden toegepast van het land, waar de berging heeft plaats gehad.

3. De koopwaren, die van een schip of vaartuig, hetwelk is gestrand of schipbreuk heeft geleden, worden geborgen, zullen aan geen enkel douanerecht worden onderworpen, tenzij zij worden toegelaten tot het binnenlandsch verbruik.

Artikel XVII.

1. De verdragsluitende Partijen waarborgen elkander over en weder op haar grondgebied de behandeling van de meestbegunstigde natie voor alles wat betreft de verschillende administratieve of andere formaliteiten, welke vervulling noodzakelijk gemaakt wordt door de toepassing van de bepalingen, vervat in dit Verdrag.

2. Het is intusschen wel verstaan, dat de bepalingen, uitgedrukt in de voorafgaande artikelen, voor zoover zij de behandeling der meestbegunstigde natie waarborgen, in niets inbreuk maken op de wetten, ordonnanties en reglementen, de openbare veiligheid en de uitoefening van sommige vak-

ken en beroepen betreffende, welke in ieder der landen van kracht en op alle vreemdelingen van toepassing zijn of zullen worden.

Artikel XVIII.

De verdragsluitende Partijen kennen elkander wederkeerig de behandeling van de meestbegunstigde natie toe voor al wat betreft den consulaire dienst.

Artikel XIX.

De bepalingen van dit verdrag zijn van toepassing op Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao.

Artikel XX.

1. De Poolsche Regeering, bij wie krachtens artikel 104 van het verdrag van Versailles en artikelen 2 en 6 van de Conventie van Parijs tusschen Polen en de Vrijstad Danzig van 9 November 1920 de leiding berust van de buitenlandse aangelegenheden der Vrije Stad Danzig, behoudt zich het recht voor de verklaring af te leggen, dat de Vrije Stad mede verdragsluitende Partij bij het onderhavige verdrag is en dat Zij de uit het verdrag voortvloeiende verplichtingen aanvaardt en de daaruit voortspuitende rechten verwerft.

2. Dit voorbehoud heeft geen betrekking op die bepalingen van dit Verdrag, waartoe de Poolsche Republiek zich ten aanzien van de Vrije Stad Danzig heeft verbonden, overeenkomstig de rechten, voortvloeiende uit de daarop betrekking hebbende verdragen.

Artikel XXI.

1. Dit Verdrag zal worden bekrachtigd en de bekrachtigingsoorkonden er van zullen zoo spoedig doenlijk worden uitgewisseld te Warschau.

2. Het zal in werking treden een maand na de uitwisseling van de bekrachtigingsoorkonden.

3. Het verdrag is gesloten voor den duur van een jaar. Intusschen zal het, indien het niet bij het verstrijken van dien termijn is opgezegd, voor een onbepaalden tijd stilzwijgend worden verlengd en te allen tijde kunnen worden opgezegd.

Ingeval van opzegging zal het nog gedurende drie maanden van kracht blijven, te rekenen van den dag, waarop een der Hooge Verdragsluitende Partijen aan de andere haar voornemen heeft kenbaar gemaakt om de werking er van te doen eindigen.

Ter oorkonde waarvan de gevolmachtigden het onderhavige verdrag hebben geteekend.

Gedaan in dubbel te Warschau, den 30 Mei negentien honderd en vier en twintig.

(get.) D. VAN ASBECK.

„ MAURICE ZAMOYSKI.

„ JÓZEF KIEDRÓN.

SLOTPROTOCOL.

Te Warschau, den 30sten Mei negentienhonderd vier en twintig zijn aanwezig:

voor Nederland: de heer D. BARON VAN ASBECK,

voor Polen: de heer MAURICE ZAMOYSKI, de heer JÓZEF KIEDRÓN.

Alvorens over te gaan tot de ondertekening van het Verdrag van Handel en Scheepvaart tus s chen Nederland en de Poolsche Republiek zijn de ondergeteekenden, Gevolmachtigden, omtrent het navolgende overeengekomen:

I. Arbitrage procedure.

1. De geschillen, die tus s chen de Hooge Verdragssluitende Partijen mochten rijzen ten aanzien van de toepassing of de uitlegging van het onderhavige Verdrag en die niet langs diplomatieken weg konden worden opgelost, zullen worden voorgelegd aan het Permanente Hof van Internationale Justitie, of, indien een der Hooge Verdragssluitende Partijen zulks verlangt, aan het Permanente Hof van Arbitrage te 's-Gravenhage.

2. Ingeval het geschil wordt voorgelegd aan het Permanente Hof van Arbitrage zullen de bepalingen van het den 18den October 1907 te 's-Gravenhage gesloten verdrag, nopens de vreedzame beslechting van internationale geschillen, van toepassing zijn. Echter zal bij gebreke van daarmede in strijd zijnde bepalingen in het betreffende compromis, het scheidsgerecht zijn samengesteld uit 3 leden. Elk der Hooge Verdragssluitende Partijen zal een der leden aanwijzen. De opper-arbiter zal aangewezen worden overeenkomstig de regelen, vastgelegd in voormeld verdrag.

II. Betreffende art. II.

Het is wel verstaan, dat de bepalingen van art. II, volgens welke de onderdanen der Hooge Verdragssluitende Partijen het recht zullen hebben om voor de rechtbanken te kunnen optreden op voet van gelijkheid met de eigen onderdanen, alsmede de bepaling van art. III, betreffende den vrijen toegang der naamlooze en andere vennootschappen tot de rechtbanken, niet van toepassing zijn op het verlenen van kostellooze rechtsbijstand, noch op de vrijstelling van de „cautio judicatum solvi”.

III. Betreffende art. V.

1. Aangezien art. V van dit Verdrag aan de producten van den bodem en de nijverheid van de onderscheiden landen de behandeling der meestbegunstigde natie toekent, stellen de Hooge Verdragssluitende Partijen vast, dat de instelling wegens muntdepreciatie door een Harer, van surtaxen of toeslagn-coëfficiënten op de invoerrechten, welke de producten van den bodem en de industrie der wederpartij treffen, in strijd zou zijn met den geest van het onderwerpelijke Verdrag.

2. Het is wel verstaan, dat de beperkingen en verboden van economischen aard slechts zullen worden gehandhaafd voor den tijd en in de mate, dat zulks door de daarop betrekking hebbende economische omstandigheden onvermijdelijk gemaakt wordt.

IV. Betreffende de artt. V en VI.

Het is wel verstaan, dat de bepalingen van de artikelen V en VI niet van toepassing zijn op de producten van den bodem en de nijverheid, herkomstig van het tolgebied van

een der Hooge Verdragssluitende Partijen, indien die producten in een derden Staat in het vrije verkeer zijn gebracht.

V. Betreffende art. IX.

Het is wel verstaan, dat de bepalingen van dit artikel geen betrekking hebben op de burgers en op het grondgebied van de Vrije Stad Danzig.

VI. Betreffende art. X.

De bepalingen van het onderhavige Verdrag zullen niet in dien zin kunnen worden uitgelegd, dat zij op een of andere wijze inbreuk zouden maken op de door ieder der Hooge Verdragssluitende Partijen verkregen rechten of aangegane verplichtingen ten aanzien van den doorvoer van wapenen en munitie, alsmede van militaire uitrustingsstukken en militair materiaal.

VII. Betreffende art. XI.

1. Gedurende den tijd, dat de grens tus s chen Polen en een der aangrenzende landen om een of andere reden gesloten blijft voor reizigers en koopwaren uit Polen of uit het onderwerpelijke aangrenzende land, zal de Poolsche Regeering niet geacht worden gehouden te zijn aan Nederland aan de grens van bedoeld land de vergemakkelijkingen te verlenen, voorzien in art. XI.

2. De bepalingen betreffende de spoorwegverbinding met een derden Staat zullen slechts worden toegepast in het geval, dat een verdrag over de rechtstreeksche spoorwegverbinding met dien Staat zal zijn gesloten.

VIII. Betreffende de artt. XI—XVII.

1. De ondernemingen tot het vervoer van landverhuizers, in een der beide landen toegelaten, zullen op het grondgebied van het andere land dezelfde rechten, voorrechten, vrijdommen en uitzonderingsbepalingen genieten als de gelijksoortige ondernemingen van de meestbegunstigde natie. Intus s chen is wel verstaan, dat geen der verdragssluitende Partijen zich op het beginsel van de meestbegunstigde natie zal kunnen beroepen om aanspraak te maken op de aanwijzing in de concessie-overeenkomst van een bepaalde haven voor de inschepping der emigranten.

2. Ten aanzien van de kustvaart ter zee en in de mondingen der rivieren kennen de Hooge Verdragssluitende Partijen elkander wederkeerig de behandeling der meestbegunstigde natie toe, doch de Nederlandsche Regeering behoudt zich het recht van kustvaart in Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao voor.

3. Het is wel verstaan, dat de bepalingen, vervat in artikel XVI, in niets afbreuk doen aan de internationale overeenkomsten, betreffende het reddingwezen en de hulpverlening ter zee.

IX. Betreffende art. XIV.

Het is eveneens wel verstaan, dat de bepalingen van artikel XIV niets afdoen aan de rechten van de Nederlandsche en de Poolsche Regeering om betaling te verlangen voor de vergunningen, voorgeschreven door de wettelijke bepalingen, betreffende den handel in vuurwapenen.

(get.) D. VAN ASBECK.

(get.) MAURICE ZAMOYSKI.

(get.) JÓZEF KIEDRÓN.

BIJLAGE II DER MEMORIE VAN TOELICHTING.

No. 849.

Varsovie, le 30 mai 1924.

Monsieur le Ministre,

D'ordre de mon Gouvernement, j'ai l'honneur de communiquer à Votre Excellence ce qui suit:

Il est entendu que les dispositions du Traité de Commerce et de Navigation qui a été signé le 30 mai 1924 entre les Pays-Bas et la Pologne ne décide en rien sur l'admission des étrangers dans les pays respectifs ni sur l'éventualité de leur expulsion. Chaque Haute Partie Contractante reste entièrement libre dans le refus d'accorder ou de prolonger des visa aux ressortissants de l'autre partie.

Je saisis cette occasion d'offrir à Votre Excellence, Monsieur le Ministre, les assurances de ma plus haute considération.

(signé) D. VAN ASBECK.

A Son Excellence le Comte ZAMOYSKI, Ministre des Affaires Etrangères, Varsovie.

BIJLAGE III DER MEMORIE VAN TOELICHTING.

MINISTERE DES AFFAIRES
ETRANGERES.

D. IX. 3243.

Varsovie, le 30 mai 1924.

Monsieur le Ministre,

En me référant à la note de Votre Excellence en date de ce jour j'ai l'honneur de porter à Sa connaissance qu'il est entendu que le Traité de Commerce et de Navigation signé le 30 mai 1924 entre la Pologne et les Pays-Bas ne décide en rien sur l'admission des étrangers dans les pays respectifs ni sur l'éventualité de leur expulsion. Chaque Haute Partie Contractante reste entièrement libre dans le refus d'accorder ou de prolonger des visa aux ressortissants de l'autre Partie.

Veillez agréer, Monsieur le Ministre, les assurances de ma haute considération.

(signé) MAURICE ZAMOYSKI.

Son Excellence Mr. le Baron VAN ASBECK, Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire de S. M. la Reine des Pays-Bas, à Varsovie.

BIJLAGE IV DER MEMORIE VAN TOELICHTING.

VERTALING.

GEZANTSCHAP DER
NEDERLANDEN.N°. 849.

Warschau, 30 Mei 1924.

Mijnheer de Minister,

In opdracht van mijn Regeering, heb ik de eer Uwer Excellentie het navolgende mede te deelen.

Het is wel verstaan, dat de bepalingen van het Verdrag van Handel en Scheepvaart, hetwelk 30 Mei 1924 tusschen Nederland en Polen werd gesloten, in niets beslist over de toelating van vreemdelingen in de respectievelijke landen noch over hunne eventueele uitzetting. Iedere Hooge Verdragsluitende Partij blijft geheel vrij om het verlenen of verlengen van visa aan de onderdanen der andere Partij te weigeren.

Ik maak van deze gelegenheid gebruik om Uwer Excellentie de verzekering van mijn bijzondere hoogachting aan te bieden.

(get.) D. VAN ASBECK.

Aan

*Zijne Excellentie Graaf ZAMOYSKI,
Minister van Buitenlandsche Zaken,
Warschau.*

BIJLAGE V DER MEMORIE VAN TOELICHTING.

VERTALING.

MINISTERIE VAN BUITEN-
LANDSCHE ZAKEN.

D. IX 3243.

Warschau, 30 Mei 1924.

Mijnheer de Minister,

Met verwijzing naar de Nota van Uwe Excellentie onder dagteekening van heden, heb ik de eer te Harer kennis te brengen, dat het wel verstaan is, dat het Verdrag van Handel en Scheepvaart, 30 Mei 1924 tusschen Polen en Nederland gesloten, in niets beslist over de toelating van vreemdelingen in de respectievelijke landen noch over hunne eventueele uitzetting. Iedere Hooge Verdragsluitende Partij blijft geheel vrij om het verlenen of verlengen van visa aan de onderdanen der andere Partij te weigeren.

Wil, Mijnheer de Minister, de verzekering van mijn bijzondere hoogachting aanvaarden.

(get.) MAURICE ZAMOYSKI.

Zijner Excellentie Baron VAN ASBECK, Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister van Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden te Warschau.

BIJLAGE VI DER MEMORIE VAN TOELICHTING.

NOM DE L'ÉTAT.

(Autorité de délivrance.)

**CARTE DE LEGITIMATION POUR
VOYAGEURS DE COMMERCE.**Valable pendant douze mois à compter de la
date de délivrance.

Bon pour ..... N°. de la carte .....

Il est certifié par la présente que le porteur de cette carte

M. .... né à .....

demeurant à ..... rue ..... N°. ....

Possède ¹⁾ .....
à .....¹⁾ Indication de la fabrique ou du commerce.

N.B. On ne doit remplir que la rubrique 1 du formulaire, lorsqu'il s'agit du chef d'un établissement commercial ou industriel.

sous la raison de commerce .....

(ou) est commis-voyageur au service de la maison
des maisons .....

à .....

qui possède
possèdent .....

sous la raison de commerce .....

Le porteur de cette carte se proposant de recueillir des commandes dans les pays susvisés et de faire des achats pour la (les) maison(s) dont il s'agit, il est certifié que ladite (les-dites) maison(s) est (sont) autorisée(s) à pratiquer son (leurs) industrie(s) et son (leurs) commerce(s) à ..... et y paie(nt) les contributions légales à cet effet.

(.....), le ..... 19.....

Signature du chef de la (des) maison(s):

Signalement du porteur:

Age .....

Taille .....

Cheveux .....

Signes particuliers .....

Signature du porteur: